

Til Kontrollutvalget i Våler kommune
v/Glåmdal sekretariat IKS
2226 Kongsvinger

ELVERUMREGIONENS NÆRINGSUTVIKLING AS – SELSKAPSKONTROLL FOR VÅLER KOMMUNE

Revisjonsrapport 600 851

Kongsvinger 31.3.2014

Innhold

1 INNLEDNING	3
2 SAMTALE MED DAGLIG LEDER KNUT HENRIK AAS	4
2.1 ERNU i korte trekk	4
2.2 ERNUs strategiområder	5
Reiseliv	5
Forsvarskoordinator	6
Samfunnssikkerhet/nyskapning.....	6
Omstillingsprogram for Elverumregionen	6
Tjenesteyting	6
2.3 Vålers kost/nytte av deltakelse i ERNU.....	7
3 SAMTALE MED STYREMEDLEM ASGEIR RUSTAD.....	7
3.1 ERNUs drift.....	7
3.2 Våler kommunes eierstyring av ERNU AS.....	9
4 KOMMENTARER FRA STYREMEDLEM HILDE RISENG.....	10
5 KONKLUSJON OG ANBEFALINGER	10
5.1 Konklusjon	10
5.2 Anbefalinger	11
VEDLEGG 1: Våler kommunes uttalelse til revisjonsrapporten	12
VEDLEGG 2: Revisjonsrapport fra selskapskontroll for Elverum kommune (10.6.2013).....	13

1 INNLEDNING

I henhold til kommunelovens § 77 nr. 5 skal kontrollutvalget "påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m." I kommunelovens § 80 Selskapskontroll er eierne av heleide selskaper gitt utvidede muligheter for kontroll og innhenting av informasjon.

Hedmark Revisjon IKS har mottatt bestilling av selskapskontroll i ElverumRegionens NæringsUtvikling AS (ERNU) fra Glåmdal sekretariat IKS. Selskapskontrollen er vedtatt av kontrollutvalget i Våler kommune 5.9.2013 (sak 43/2013).

Våler kommunes kontrollutvalg har bestilt selskapskontroll (eierskapskontroll) med følgende problemstillinger:

A. "Fører kommunen kontroll med sine eierinteresser?

- Har kommunen etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser?
- Er rutineene gode nok, og blir de fulgt?

B. Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?"

Hedmark Revisjon IKS gjennomførte våren 2013 selskapskontroll i ERNU med fokus på Elverum kommunes eierskap, jf. revisjonsrapport datert 10.6.2013 i vedlegg 2. Revisjonen ga her anbefalinger om: styrerepresentanter opplæres, eieravtale vedtas, eiermøte avholdes årlig, tertialrapportering, styreinstruks vedtas, styreforsikring tegnes og styreverv registreres.

Elverum kommune uttalte (email fra ass. rådmann, 7.6.2013): "Vi tilslutter oss de råd som gis i rapporten." ERNUs daglige leder uttalte (3.6.2013) at "rapporten 'speiler' virksomheten til selskapet på en god måte" og at anbefalingene vil følges opp. Daglig leder opplyser i februar 2014 at styreverv vil bli registrert i mars, mens eieravtale og styreinstruks kommer opp for generalforsamling i april 2014; øvrige anbefalinger er iverksatt.

Hedmark Revisjon IKS følger Norges Kommunerevisorforbunds veileder *Selskapskontroll – fra A til Å* (jf. www.nkrf.no). På bakgrunn av selskapskontrollen i 2013 har vi imidlertid denne gang forenklet metodikken. Denne nye selskapskontrollen vil primært fokusere på Våler kommunes utøvelse av sitt eierskap (jf. problemstilling A). Som bakgrunnsinformasjon gir vi likevel en status for selskapets virksomhet.

Revisor hadde oppstartsmøte med daglig leder Knut Henrik Aas 6.1.2014. Styremedlem Asgeir Rustad, som også er kommunalsjef Næring og miljø i Våler kommune, er også intervjuet (27.1.2014). Samtalene er oppsummert i kapittel 2 og 3; enkelte opplysninger fra vedtekter m.m. er tatt med. Styremedlem Hilde Riseng, som også er varaordfører i Våler kommune, har gitt kommentarer til rapportutkast. Rådmannen i Våler kommune sin uttalelse til rapporten ligger i vedlegg 1.

Revisor takker for godt samarbeid med selskapets representanter i prosjektet.

2 SAMTALE MED DAGLIG LEDER KNUT HENRIK AAS

2.1 ERNU i korte trekk

Selskapets *Vedtekter* (27.6.2007) sier følgende i § 1 *Navn*: "Selskapets navn er ElverumRegionens NæringsUtvikling AS". Navnet forkortes ERNU. Selskapet (org.nr. 991 537 643) ble stiftet i juni 2007. Selskapet eies av Elverum kommune, Åmot kommune og Våler kommune med 33,3 % eierandel hver.

Det heter følgende i § 3 *Formål og virksomhet*: "Selskapets formål er å være kommunene Elverum, Våler og Åmot sitt felles organ for å utvikle en integrert, attraktiv og synlig region med vekst i befolkning og verdiskapning. Selskapet skal særlig fokusere på utvikling av samarbeid og prosjekter i grensesnittet mellom privat næringsliv, offentlige virksomheter, kommunene og høgskole/forskning (Triple Helix)." Aksjeselskapets virksomhet er altså å drive strategisk næringsutvikling i Elverumregionen.

Generalforsamlingen i ERNU består av de tre ordførerne, herunder Kjell Konterud fra Våler kommune. Erik Hanstad fra Elverum kommune er generalforsamlingens leder.

Styret i ERNU har syv medlemmer. Styreleder er Christian Børresen, som er økonomisjef (CFO) ved Sintef Raufoss Montering AS. De tre kommunenes næringsssjefer sitter i styret. I styret sitter også Våler kommunes varaordfører, en hotellsjef og en kjøpesenterleder.

Styreleder har en fast godtgjøring på 40 000 kr per år (inkl. møtegodtgjøring). Øvrige styremedlemmer godtgjøres med 20 000 kr per år.

Daglig leder er Knut Henrik Aas (fra januar 2008). Daglig leders arbeidsoppgaver er "å lede selskapet fra A til Å", men dette er ikke formalisert i en stillingsinstruks. Styreleder holder årlige medarbeidersamtaler med daglig leder.

Daglig leder har en årslønn på 675 000 kr, samt 15 000 kr i honorar som styremedlem i Visit Elverum-Regionen AS og tjenestepensjonsordning.

Personalet består for øvrig av en forsvarskoordinator (60 % stilling, fra august 2010) og en prosjektkoordinator (50 % stilling, fra januar 2009). Selskapet har til sammen 2,1 årsverk.

Daglig leder utarbeider en treårig strategiplan: *Strategisk verktøy for næringsutvikling i kommunene Elverum, Våler og Åmot* (4.10.2012). (Revisor vil foreslå en enklere tittel: *Strategiplan for næringsutvikling 2013 – 2015*.) Daglig leder utarbeider også en årsplan: *Handlingsplan for ERNU - 2014* (26.1.2014). Begge plandokumenter drøftes og bearbeides i styremøter.

Driftsinntektene til ERNU beløp seg til 4,4 mill. kr i 2012 og ca. 4,0 mill. kr i 2013. I henhold til vedtatt budsjett øker inntektene til 5,3 mill. kr i 2014, idet *Omstillingsprogram for Elverumregionen* legges til ERNU. (Budsjettet kan stige til 6 mill. kr, når Hedmark fylkeskommune m.fl. avklarer sine bidrag.) For å gjennomføre omstillingsprogrammet, vil daglig leder ansette 1 - 2 prosjektmedarbeidere våren 2014.

ERNU bidrar til næringsetablering ved rådgivning til næringslivet og ved å gå inn på eiersiden i nyetablerte selskaper. ERNU har *eierinteresser* i tre selskaper:

- Crisis Training AS (ERNUs eierandel: 24,9 %).

- Visit Elverum-Regionen AS (33,3 %).
- Sør-Østerdal Næringshage AS (24,4 %).

ERNU har kontor i Storgata 20 i Elverum, sammen med ca. 10 andre næringsaktører. En av dem er Tretorget AS, som driver prosjektet Tredriver vedrørende bruk av tre i store konstruksjoner som boligblokker og bruer. Samlokaliseringen gir synergieffekt i næringsutviklingen i Elverumregionen.

Elverum, Åmot og Våler kommuner ivaretar selv førstelinjetjeneste, det vil si veiledning til bedrifter og bedriftsetablerere. Alle tre kommuner har egen næringsssjef. Våler kommune deltar dessuten (siden 2010) i Solør Næringshage AS, som også utfører næringsrettede tjenester.

ERNUs arbeid gjennomføres av et trekantsamarbeid (kalt Triple Helix) mellom privat næringsliv, offentlig forvaltning og akademia (især Høgskolen i Hedmark og forskningsmiljøer som Sintef). Næringsmiljøet i Elverum omfatter også aktører som Næringsforum i Elverum (næringsforening for private bedrifter) og Terningen Arena Holding AS (eiendomsselskap, som bl.a. har treningssenter for akuttmedisin).

Daglig leder mener at ERNU har oppnådd gode resultater i næringsutviklingen for eierkommunene. Siden 2007 har 1 krone i prosjektmidler fra ERNUs eiere generert ca. 1,2 kroner i tilskudd fra eksterne partnere. Resultater i form av genererte arbeidsplasser eller omsetning i næringslivet er imidlertid vanskelig å måle; det må ofte vurderes skjønnsmessig.

Ernst & Young AS overtok som revisor for ERNU fra regnskapsår 2012. Skiftet av revisor skjedde fordi Revisor AS trakk seg som revisor av formelle grunner. (Finanstilsynet mente at Revisor AS ikke var habil, fordi Revisor AS eies delvis av Hedmark Revisjon IKS som igjen eies av blant annet Elverum kommune og Åmot kommune, som også er eiere i ERNU AS.)

2.2 ERNUs strategiområder

ERNU opprettet høsten 2009 et prosjekt for energiøkonomisering i eksisterende offentlige bygg. ERNU gikk inn med 75 000 kr, noe som utløste 13 mill. kr i tilskudd fra ENOVA og 4,2 mill. kr fra EU-program, samt at bygningseierne betalte for ENØK-tjenester. Prosjektet har generert en omsetning på tilsammen 58 mill. kr over fem år - mye til Siemens, men også mye til regionale leverandører. En beskjeden satsning har altså gitt betydelig næringsutvikling. Våler deltok ikke i Enøk-prosjektet. Prosjektet ble våren 2010 overtatt av Regionrådet i Sør-Østerdal.

ERNU har i 2014 13 operative prosjekter fordelt på fem strategiområder:

Reiseliv

Visit Elverum-Regionen AS ble opprettet i 2012 med 51 % privat eierandel, hovedsakelig fra hoteller. Blant offentlige eiere finner vi ERNU og Terningen Arena Holding AS. Hedmark Reiseliv AS gikk konkurs i 2012. Visit Elverum-Regionen AS gikk i 2013 sammen med Hamar-Regionen Reiseliv BA og Destinasjon Sør-Hedmark AS, samt private hoteller, og opprettet Visit Hedmark AS. Visit Elverum-Regionen AS eier 33 % i Visit Hedmark AS.

Visit Hedmark AS, som ennå ikke har ansatte, er driftsansvarlig for www.visit-hedmark.no, som er offisiell reiselivsportal for Hedmark. Visit Elverum-Regionen AS drifter et tilgrensende bookingsystem for hoteller, museer m.m.

Næringsdepartementet nedsatte for et par år siden et utvalg som utreder en landsdelsstruktur i reiselivsnorge. Også i Hedmark kan organiseringen bli endret.

ERNU arrangerer i november hvert år filmfestivalen *Movies on War*, som sorterer under reiselivsområdet. Turistkontor i Elverum er for øvrig lagt til Glåmdalsmuseet, finansiert av Elverum kommune med 125 000 kr per år.

Forsvarskoordinator

Dette virksomhetsområdet mottar 600 000 kr per år i driftsstøtte, hvorav Hedmark fylkeskommune bidrar med 50 %, Åmot kommune 25 % og Elverum kommune 25 %. En 60 % stilling som forsvarskoordinator inngår i ERNUs stab. Forsvarskoordinatoren, som har en egen styringsgruppe, er en blanding av lobbyist og informasjonskonsulent, som styrker kommunikasjonen mellom Forsvaret og det politiske miljøet i regionen. Forsvarskoordinatoren arbeider også med prosjekter, bl.a. et veteranprosjekt.

Samfunnssikkerhet/nyskapning

Forsvaret er tungt tilstede på Terningmoen og Rena leir, og samfunnssikkerhet er dermed et regionalt fortrinn i Elverumregionen. Crisis Training AS ble etablert i 2009 med ERNU på eiersiden, og selskapet har i dag to ansatte. Crisis Trainings forretningsidé er å formidle samfunnssikkerhetskompetanse og sikkerhetsteknologi som Forsvaret benytter, til sivil sektor, som politi, brannvesen, kommuner og sykehus. Forsvarets øvelsesmetodikk kombineres med datateknologi fra svenske SAAB, bl.a. spillsimulator og kamptreningssenter. Operativ beredskap behersker etatene selv; selskapets bidrag vil være samvirket mellom etatene (det som sviktet 22. juli 2011). Utarbeiding av ROS-analyser (risiko- og sårbarhetsanalyser) for kommuner m.fl. kan også bli en tjeneste.

Crisis Training AS deltar i Bridge, som er et EU-program for samfunnssikkerhet med formål å bygge bro mellom land i krisesituasjoner. Bridge ledes av Sintef. Elverumregionen konkurrerer med en del andre steder i landet, bl.a. Rygge. Selskapet presenterte seg på Stortinget i januar 2014.

Omstillingsprogram for Elverumregionen

Takeda Nycomed besluttet i februar 2013 å nedlegge sin virksomhet ved produksjonsanlegget i Elverum i 2015. Dette utløste det femårige prosjektet *Omstilling og utvikling for ny næring og ny industriell produksjon*. Oppdragsgiverne er Elverum, Åmot og Våler kommuner. Prosjektet starter med et budsjett på ca. 2 mill. kr i 2014, som kan stige til 3 mill. kr om et par år. Omstillingsprogrammet finansieres med 20 % fra Elverum kommune, 30 % fra Hedmark fylkeskommune og 50 % fra Kommunaldepartementet (gjennom SIVA).

Prosjektutfører er ERNU, som vil ansette 1 – 2 prosjektmedarbeidere våren 2014. Prosjektbeskrivelsen (20.8.2013) utpeker bioøkonomisegmentet (især treindustri) og folkehelsesegmentet som satsningsområder.

Tjenesteyting

Sør-Østerdal Næringshage AS ble etablert i mars 2013 av 14 private selskaper og kommunene Engerdal, Stor-Elvdal, Åmot og Elverum. ERNU eier 24,4 % av aksjene på vegne av Åmot og Elverum kommuner. Sør-Østerdal Næringshage har forretningsadresse på Åmot. (Næringshager er et verktøy for næringsutvikling – ikke en fysisk næringspark.)

Leif Klausen tiltrådte i oktober 2013 som daglig leder for Sør-Østerdal Næringshage, som

ikke har andre ansatte. Driften kommer skikkelig i gang i 2014 og vil omfatte rådgivning i salg og markedsføring, styrekompetanse m.m. Dette vil være subsidiert konsulentvirksomhet. Budsjettet utgjør 1,2 mill. kr per år, hvorav SIVA betaler 600 000 kr og Hedmark fylkeskommune 300 000 kr, mens salg av tjenester innbringer 300 000 kr.

Område tjenesteyting omfatter også Terningen nettverk med prosjekter innen velferdsteknologi, folkehelse og psykisk kriseoppfølging.

2.3 Vålers kost/nytte av deltakelse i ERNU

Våler kommune har to styremedlemmer i ERNU: varaordfører Hilde Riseng og kommunalsjef Næring og miljø Asgeir Rustad. Våler er dermed den eierkommunen som er best representert i styret.

Våler kommunes overføring til ERNU har ligget stabilt på 350 000 kr per år, men forhøyes til 380 000 kr i 2014.

Daglig leder anser at Vålers hovednytte av deltakelsen i ERNU i dag er reiseliv og omstillingsprogrammet for Elverumregionen med satsingen på treindustri. Forsvarskoordinatoren og forsvarsprosjektene gjelder i første rekke Elverum og Åmot, men noen innbyggere i Våler berøres gjennom sitt arbeid. Samfunnssikkerhet er mer perifert for Våler, men kan ha relevans for NAF Trafikksenter Vålerbanen. (En av de to ansatte i Crisis Training AS bor dessuten i Våler.)

Våler kommune deltar ikke i Sør-Østerdal Næringshage AS, men i stedet i Solør Næringshage AS, som er lokalisert i Flisa. Daglig leder finner det naturlig at Vålers fokus er delt mellom Elverumregionen og Solørregionen, men det medfører at ERNU er noe mer "hands-on" i Elverum og Åmot. ERNU anstrenger seg for ikke å trække i bedet til Solør Næringshage AS, og Våler kommune pleier selv bedrifter i Våler. Følgen er at det er en utfordring for ERNU å få tak i næringsideene i Våler.

På den positive siden påpeker daglig leder at Våler kommune slipper billig fra finansieringen av ERNU: I likhet med Åmot er Våler "gratispassasjer" i omstillingsprogrammet for Elverumregionen i fem år. Også forsvarskoordinatoren har Våler nytte av uten å delta i finansieringen.

Daglig leder mener at Våler kommune samlet sett har stor nytte av å delta sammen med "storebror" Elverum i næringsarbeidet. "En kost/nytte-vurdering vil trolig konkludere med større payoff for Våler enn for de to andre eierkommunene," avslutter daglig leder.

3 SAMTALE MED STYREMEDLEM ASGEIR RUSTAD

3.1 ERNUs drift

Asgeir Rustad er kommunalsjef Næring og miljø (også kalt næringssjef) i Våler kommune. Han har sittet i ERNUs styre siden 2008. Han finner styrearbeidet nyttig og interessant.

Kommunalsjefen opplyser at hensikten med etableringen av ERNU i 2007 var næringsutvikling i et felles bo- og arbeidsmarked. Nye arbeidsplasser i Elverum kan gi arbeid også til folk som bor i Våler. Våler har fordelen av å delta i en regional arena for næringsutvikling. Synergi-perspektivet glemmes av og til; det er lett å bli nærsynt i næringssammenheng.

Våler kommunes mandat for deltakelsen er ikke like klart som i Elverum. Våler kommune eier 1/3, men bidrar med mindre enn 1/3 av driftsutgiftene. Elverum bidrar vesentlig mer, noe som henger sammen med at Elverums folketall er fem ganger større enn Vålers folketall.

ERNUs styre møtes om lag annenhver måned. Kommunalsjefen gir uttrykk for at Christian Børresen er en god styreleder og at styret fungerer godt. I et lite selskap som ERNU jobber styret tett på den daglige drift; mange beslutninger går innom styret.

Kommunalsjefen uttaler at styret mottar saksdokumenter og møtereferater. Daglig leder avgir styringsdokumenter regelmessig; det gjelder årsmelding og regnskap, årsbudsjett og årsplan, samt kvartalsrapport med kvartalsregnskap.

Styret behandlet budsjett 2014 i høst og vedtok det endelig den 31.1.2014. Forsinkelsen henger sammen med avklaring av det nye omstillingsprogrammet for Elverumregionen.

Kommunalsjefen vurderer at Knut Henrik Aas gjør en god jobb som daglig leder for et selskap med begrensede ressurser. Daglig leders styrke er særlig prosjektarbeid, der han er god til å utnytte nettverk. Han er også nøye med økonomistyringen; prosjektenes inntekter sikres før utgiftene påløper.

Selskapets økonomi er god. Utfordringen er at likviditeten svinger, noe eierne avhjelper ved å innbetale sine bidrag om våren.

Daglig leders fullmakt begrenses av budsjettet; beløpsgrenser utover dette er ikke fastsatt. Kommunalsjefen anser imidlertid at styret har tett oppfølging av pengebruken.

ERNU er 100 % offentlig eid og således underlagt lov om offentlige anskaffelser. Store anskaffelser - over 100 000 kr - hører til sjeldenheten. Kjøp av konsulenttjenester til prosjektledelse for over 100 000 kr forekommer; dette blir protokollført.

Kommunalsjefen opplyser at ERNU i egenskap av kontorbedrift har en "enkel HMS". Risikoen er også lav med tanke på forsikring. Det er ikke begått irregulære eller straffbare forhold i virksomheten.

Elverum kommune har plassert sin næringssjef i ERNUs lokaler i Storgata 20, for å styrke og dra nytte av "navet for næringsutvikling" der. Våler kommune vil ikke gjøre dette, fordi kommunalsjef Næring og miljø "er både næringssjef, teknisk sjef og landbrukssjef". Våler ble i 2013 vertskommune for et felles landbrukskontor med Åsnes.

Våler kommune kjøper dessuten førstelinjetjeneste (veiledning av næringsdrivende) fra Solør Næringshage AS. En medarbeider fra Solør Næringshage AS arbeider på Våler rådhus én dag i uka. Våler kommune er godt fornøyd med samarbeidet med Solør Næringshage AS.

Forestia AS, som produserer sponplater til husbygging og møbelindustri, er viktig for Våler-samfunnet: Med 140 arbeidsplasser er Forestia største arbeidsgiver etter kommunen, og bedriften er en stor avtaker av lokalt trevirke. Fabrikkssjefen på Forestia er også leder for Næring- og miljøutvalget i Våler kommune.

Da Haslemoen militærleir ble nedlagt i 2003, etablerte staten ved Kommunaldepartementet og Fylkesmannen i Hedmark et omstillingsprogram for Våler. Omstillingsprogrammets sats-

ningsområder var "3 T-er": tre, trafikk og turisme. Omstillingsprogrammet ble avsluttet i 2009. Våler er heldig å ha Heia hotell, men turisme (reiseliv) er nok det svakeste av de tre beina.

3.2 Våler kommunes eierstyring av ERNU AS

Våler kommune har fire sentrale medarbeidere innen næringsutvikling: ordfører Kjell Konterud, varaordfører Hilde Riseng, rådmann Per O. Lund og kommunalsjef Asgeir Rustad. Kommunen har ikke formalisert et eierskapssekretariat, men rådmannen og kommunalsjefen fyller denne funksjonen.

Våler kommunestyre vedtok 8.12.2008 *Selskapsstyring i Glåmdalskommunene*, som er et regionalt styringsdokument for kommunenes eierskap. Våler kommune styrer sine datterselskaper primært gjennom to rutiner:

- *Deltakelse i styrende organer*: Ordfører Kjell Konterud er medlem av generalforsamlingen i ERNU, og varaordfører Hilde Riseng og kommunalsjef Asgeir Rustad er styremedlemmer. Ved siden av årlig generalforsamling avholdes et par eiermøter (for ordførere, styremedlemmer og rådmenn) i året for informasjon og drøfting. Styret i ERNU har om lag 6 møter i året.
- *Kommunens årlige eierskapsmelding*: Basert på selskapenes årsrapportering utarbeider rådmannen i Våler kommune årlige eierskapsmeldinger til kommunestyret. *Eierskapsmelding 2012 for Våler kommune* (23.9.2013) inneholder sammendrag av ERNUs resultatregnskap og balanse, samt en side med opplysninger om eiere, styre, daglig leder, selskapets formål, eierstyring og fokusområder. Her står essensen i kommunens eierskapsstrategi for selskapet. Eierskapsmelding 2013 kommer i september 2014.

Kommunalsjefen går inn for kvartalsrapport til styret og årsrapport til eierne, slik ERNU nå praktiserer. Han finner det ikke hensiktsmessig med kvartalsrapportering videre til kommunestyrene. "Det er bedre med en grundig presentasjon i selskapets årsmelding/regnskap og årlig eierskapsmelding fra rådmannen til kommunestyret," sier kommunalsjefen.

Eierskapsmelding 2012 for Våler kommune omtaler ERNU slik under Eierstyring/selskapets strategi (side 23): "Det er ingen endringer i prosjektstrategien til selskapet, den har vist seg vellykket. Det arbeides imidlertid med å videreutvikle samspillet mellom den nye Sør-Østerdal Næringshage, ERNU og næringssjefene. Herunder vil også samspillet med Solør Næringshage bli tatt inn."

Kommunalsjefen opplyser at ved behandling av eierskapsmelding 2012 kom det ingen kritiske synspunkter på deltakelsen i ERNU. Ved budsjettbehandlingen i Våler kommune høsten 2013 kom det imidlertid forslag om å kutte overføringene både til ERNU og Solør Næringshage AS, for å saldere budsjettet. Det var flertall for dette i formannskapet, men ble ikke vedtatt i kommunestyret. Én grunn var at med en pågående utredning av kommunesammenslåing "ser det dårlig ut" å avbryte eksisterende samarbeid.

ERNUs formål og drift har vært diskutert flere ganger i eiermøter – uten vesentlig uenighet. Kommunalsjefen tror det kan være på sin plass med en prinsippdiskusjon om ERNU på neste eiermøte og videre i kommunestyrene.

Kommunalsjef Asgeir Rustad har forståelse for at ERNU har utfordringer med å pleie næringslivet i Våler, fordi ERNU har en liten stab og står litt på sidelinjen i forhold til Våler. Han vurderer likevel at Våler kommunes deltakelse i ERNU er regningssvarende. "Sett i for-

hold til innsatsen får Våler kommune sin del av næringsutviklingen i regionen - på linje med Elverum og Åmot," avslutter kommunalsjefen.

4 KOMMENTARER FRA STYREMEDLEM HILDE RISENG

Hilde Riseng, varaordfører i Våler kommune, tiltrådte som styremedlem i ERNU i oktober 2013. Hun gir ros til daglig leder for god økonomistyring og informasjon til styret.

Forslaget i Våler kommunes budsjettdebatt høsten 2013 om utmelding av ERNU var dårlig *timet* i forhold til pågående sondering om kommunesammenslåing. Varaordføreren ser det også som prinsipielt riktig å delta i ERNU, for at Våler skal få del i - og bidra til - den regionale næringsutviklingen.

Elverum har i dag ca. 20 500 innbyggere, Åmot 4 500 innbyggere og Våler 3 800 innbyggere. På denne bakgrunn finner varaordføreren det naturlig at Våler er "gratispassasjer" i omstillingsprogrammet for Elverumregionen.

Når det gjelder forbedringer, går Hilde Riseng inn for at ERNU innleder et nærmere samarbeid med Solør Næringshage AS (som nevnt i *Eierskapsmelding 2012 for Våler kommune*). "ERNU kan godt trække litt mer i bedet i Våler!" avslutter varaordføreren.

5 KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

5.1 Konklusjon

Hedmark Revisjon IKS gjennomførte våren 2013 selskapskontroll i ElverumRegionens NæringsUtvikling AS (ERNU) med fokus på Elverum kommunes eierskap, jf. revisjonsrapport (10.6.2013) i vedlegg 2. På denne bakgrunn har revisjonen nå utført en begrenset gjennomgang av selskapets drift. Revisor har ikke hatt møte med styreleder. Fokus har primært vært på Våler kommunes utøvelse av sitt eierskap.

A. Fører Våler kommune kontroll med sine eierinteresser?

- Har kommunen etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser?
- Er rutinene gode nok, og blir de fulgt?

Etter samtaler med ERNUs daglige leder og to styremedlemmer fra Våler kommune finner Hedmark Revisjon IKS at Våler kommune fører kontroll med sine eierinteresser i ERNU. Kommunen har etablert gode rutiner for oppfølging og evaluering, som følges. Våler kommunestyre vedtok *Selskapsstyring i Glåmdalskommunene* i 2008, og rådmannen avgir årlig *Eierskapsmelding* til kommunestyret. ERNU avholder årlig generalforsamling og eiermøte.

B. Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?"

Hedmark Revisjon IKS vurderer at driften av ERNU er god. Styremøter avholdes om lag seks ganger i året, og styreleder fører tett dialog med daglig leder. Daglig leder utarbeider treårig strategiplan og årlig handlingsplan i samråd med styret. Daglig leder har god prosjekt- og økonomistyring.

Næringsutvikling har regional karakter, fordi mennesker kan bo i én kommune og arbeide i en annen og fordi næringsetablering i én kommune kan gi ringvirkning i form av næringsetablering i en annen kommune. Vålers deltakelse i ElverumRegionens NæringsUtvikling AS koster kommunen 380 000 kr per år, noe som gir kommunen tilgang til en rekke næringsutviklingsprosjekter. Selv om Vålers fokus er delt mellom Elverumregionen og Solørregionen, er dette etter revisjonens vurdering vel anvendte midler for Våler-samfunnet.

5.2 Anbefalinger

Hedmark Revisjon IKS anbefaler ElverumRegionens NæringsUtvikling AS og dens eierkommuner å vurdere følgende tiltak:

- Hedmark Revisjons revisjonsrapport fra selskapskontroll i ERNU for Elverum kommune (10.6.2013): Anbefalingene gjennomføres (også styreverv-registrering, eieravtale og styreinstruks).
- På eiermøte i 2014 bør det legges opp til en prinsippdiskusjon om ERNU, herunder samarbeidet med Solør Næringshage AS.
- *Selskapsstyring i Glåmdalskommunene* (2008) kan oppdateres i samsvar med KS' *Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak* (2010).

Kongsvinger 31.3.2014.

Lina Kristin Høgås
oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Didrik Hjort
forvaltningsrevisor

VEDLEGG 1: Våler kommunes uttalelse til revisjonsrapporten

Våler 11.3.2014

Rådmannen slutter seg til konklusjoner og anbefalinger som fremkommer i rapporten. Rådmannen mener kommunen gjennom generalforsamling, styrerepresentasjon, orienteringer for formannskap og kommunestyre, samt eierskapsmeldingen, ivaretar eierinteressene på en tilfredsstillende måte.

Det har vært gjentatte drøftinger i kommunens politiske ledelse om engasjementet i ERNU og Solør Næringshage skal reduseres til fordel for en egen næringsmedarbeider. Rådmannen slutter seg til rapportens anbefaling om en prinsippdiskusjon i eiermøtet i 2014. Det vil være formålstjenlig å få avklart hva kommunen ønsker med fremtidig eierskap i ERNU og samarbeidet med Solør Næringshage.

Rådmannen har merket seg anbefalingen om revisjon av dokumentet "God selskapsstyring i Glåmdalskommunene" og vil ta initiativ overfor regionrådet for å iverksette revisjonsarbeidet. Dokumentet ble initiert av regionrådet og utferdiget av rådmannsutvalget i Glåmdalsregionen.

Avslutningsvis vil jeg knytte en kommentar til siste avsnittet under pkt 2.3. Det er uklart hvordan en kost/nytteberegning vil slå ut. Det avhenger helt av hvilke parametre som trekkes inn i betraktningen, og tidshorizonten det regnes ut fra. Kommunens diskusjon om hvorvidt deltakelse i ERNU og Solør Næringshage skal erstattes av en næringsmedarbeider, går i korte trekk på hva en tror gir best resultat, eller best kost/nytteforhold. Ved valg av løsning for Våler mener rådmannen at en del av beslutningsgrunnlaget bør være nytte/kostnadsanalyser av alternativene.

Med hilsen

Per Olav Lund
rådmann

Uttalelsen tiltredes av ordfører Kjell Konterud, medlem av generalforsamlingen i ElverumRegionens NæringsUtvikling AS.